

BIZTONSÁG ÉS BIZTONSÁGTUDOMÁNY

A biztonság meghatározása

A XIX. század utolsó évtizedeitől a közlekedés, a híradás, az energetika, a társadalmi élet gyors fejlődése elsősorban pozitív, de a világ nagyhatalmainak, koalícióinak a századfordulótól egyre jobban kiéleződött ellentéte miatt növekvő háborús veszély negatív hatással van nemcsak az egyén, az elsődleges közösségek, hanem a nemzetek, népek, országok, régiók, világrészek, az egész világ biztonságérzetére.

A XX. század közepétől a biztonság, ami a mind nagyobb számú pozitívan és negatívan ható tényező hatásrendszere miatt addig sem volt egyszerű „jelenség”, napjainkra egyre komplexebb „jelenséggé” vált. A gazdaság működéséhez nélkülözhetetlen technikai rendszerek (atomerőművek, vegyi üzemek, kőolaj finomítók, gázüzemek, gáztárolók, és egyebek), a felgyorsult közlekedés, a tömeggyártást végző gyárak, tömegpusztító fegyverek, fegyverrendszerek megjelenése a biztonságot befolyásolják, kockázati tényezőt jelentenek. Mindezek eredményeként a komfortosság érzelmi szintjének lebegése, a biztonság bizonytalansága egyre inkább érezhető lesz.

A XX. század utolsó évtizedében és az új évezredben a biztonság még ennél is komplexebben értelmezhető. A társadalmi élet minden szféráját átfogó, a korábbiaknál lényegesen gyorsabb - robbanásszerű - fejlődés az egész világ, a földrészek, a régiók, a kis közösségek, de az egyén életét is gyökerestől megváltoztatja. A biztonságot legjelentősebben befolyásoló tényezők a terrorizmus, a környezetrombolás, a katasztrófák - köztük az ökológiai katasztrófa - veszélye az egész emberiség elpusztulásának veszélyét is magában hordozhatja.

Napjainkban:

- a gyorsuló ütemben fejlődő, egyre modernebb ipari, mezőgazdasági termelés;
- a közlekedés, hírközlés, energetikai stb. dinamikus fejlődése;
- az energiaforrások feletti uralom megszerzése, megtartása;
- népek, nemzetek, koalíciók szembenállása;
- a hidegháború;
- a helyi háborúk;
- pusztító fegyverrendszerek megjelenése;
- a terrorizmus;
- a diktatórikus rendszerek felbomlása;
- a demokrácia anarchikus és diktatórikus jelenségekkel való ötvöződése és működése;
- a környezetrombolás;
- a globalizáció,

mind-mind olyan tényező, amelyek a biztonságot, a vele kapcsolatos érzelmeket - *pozitív, vagy negatív irányba* - jelentősen befolyásolják, behatárolják, és a

negatív hatások növekvő száma miatt a biztonság egyre több bizonytalansági tényezővel övezett fogalommá, céllá, helyzetté, életérzéssé vált, és válik. A mindennapok biztonságának kérdéseivel foglalkozó szakirodalom egyértelművé teszi, hogy a biztonság - *amelyet egykor a társadalmi élet hosszabb-rövidebb ideig tartó* - szinte majdnem kiegyensúlyozott életkörülményeket biztosító - *időszakai alapján szakaszosan statikus állapotnak is lehetett tekinteni* - ma már semmiképpen sem lehet statikus, hanem egy folytonosan - *esetenként gyorsan* - változó, bonyolult helyzet fokmérője is. Ma a biztonság - *a legszélesebb értelmezésben* - a komfortosnak (ideálisnak) elfogadott, és a még komfortosnak elfogadható életkörülmények, mint határok között változó helyzetet, állapotot, életminőséget tükrözi.

A biztonságot nem lehetett, napjainkban pedig különösen nehéz lenne egy kifejezéssel, vagy egy szóval érthetővé tenni, mert az sokkal bonyolultabb „jelenség”. A biztonság egy ki nem számíthatóan változó helyzet, vagy állapot, életérzés stb. tudati visszatükröződése is. A korábban leírtakat is figyelembe véve a biztonság szó különféle értelemben használható, a teljességre törekvés nélkül lehet:

- fogalom,
- cél,
- állapot, vagy helyzet,

az egyén; kisebb, vagy nagyobb közösség; a társadalom; a világ élethelyzete komfortosságának fokmérője.

A biztonság elméletének művelése, kutatása, gazdagítása, és a gyakorlatának megalapozása egy határtudomány, a biztonságstudomány feladata, az elméleti tételek, rendszabályok gyakorlatba való átültetése, azaz a biztonság megteremtése, fenntartása, szavatolása (a biztonság megteremtésének és fenntartásának, szavatolásának gyakorlata).

Azt, hogy a biztonság egy „széles sávban” értelmezett komplex fogalom, az is bizonyítja, hogy napjainkban az élet számos területére vonatkoztatva találkozunk vele, többek között:

- politikai (némiképpen filozófiai értelmű),
- katonai,
- szociális,
- társadalmi (némiképpen filozófiai értelmű),
- környezeti,
- nukleáris,
- munkahelyi,
- energetikai,
- ökológiai,
- közlekedési,
- információ-, és hírközlés,
- létbiztonság,
- technikai rendszerek (atomerőművek, energia ellátórendszerek, informatikai rendszerek, stb.) biztonsága területén.

Biztonságtudomány

Magyarországon az ezredfordulóra megszületett a jövő globális tudománya, a biztonságstudomány. Ma a biztonság a társadalom által elvárt magas szintje a gyakorlatban csak korszerű védelmi, biztonságtechnikai rendszerekkel valósítható meg. Az elvárt biztonsági szint egyre növekszik, s az ennek eléréséhez szükséges műszaki megoldások, rendszerek egyre bonyolultabbakká válnak. Ez az oka annak, hogy oktatásunkban jelentős teret szentelünk a legkorszerűbb, intelligens műszaki-védelmi megoldásoknak, módszereknek. Ezeknek az elemzését nem önmagukért, hanem a biztonságot érintő törvényekből, jogszabályokból levezetve, illetve azokra utalva végezzük el.